

UNIVERZITA KARLOVA
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

Posudek diplomové práce

Didaktika profesního vzdělávání

Autorka DP: Bc. Petra Veselá

Vedoucí DP: PaedDr. Nataša Mazáčová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Ivana Havlínová

Diplomantka předkládá diplomovou práci, která -členěná do dvou základních částí – má představit specifikum vzdělávání dospělých zejména z hlediska osobnosti lektora a didaktických charakteristik.

V první, teoretické části se autorka pokouší objasnit základní pojmy jako andragogika, androdidaktika, cíle vzdělávacího programu (není vůbec patrné, jaký vzdělávací program má autorka na mysli), další profesní vzdělávání, další vzdělávání, didaktika, formy vzdělávání, metody výuky, učení, účastníci vzdělávání, vzdělávací proces. Z textu nelze poznat, s jakým záměrem jsou tyto pojmy vybrány a řazeny právě v uvedeném pořadí. Působí dosti nahodile. Také jejich charakteristiky, někdy příliš vágní (např. charakteristika vzdělávacích cílů – str.7, didaktiky – zde třetí věta naprosto postrádá smysl – str. 8,) v dostatečné míře neprokazují odpovídající autorčino porozumění daným pojmům. Autorka na str. 10 zaměňuje dva pojmy: profesní vzdělávání a podnikové vzdělávání.

Otázka: Jaký je rozdíl mezi těmito pojmy?

Na str. 10 uvádí autorka základní principy profesního vzdělávání.

Otázka: Jsou uvedené principy přeloženy vámi? Objasněte jednotlivé principy profesního vzdělávání, které uvádíte.

Otázka: Charakterizujte pojem celoživotní vzdělávání. Které druhy vzdělávání do něj patří?

Na str. 11 – čtvrtý odstavec – je z kontextu vytržena a tím zavádějící interpretací. Autor v původním textu nehovoří o vzdělávání obecně, ale o podnikovém vzdělávání.

Na str. 12 – nelze souhlasit s větou „Poptávka po dalším vzdělávání zaznamenala obrovský boom, který vznikl díky nedostatečnému a omezenému přístupu k informacím před revolucí.“ Rozmach dalšího vzdělávání byl po revoluci podmíněn změnami socioekonomickými podmínkami a tlaky ve společnosti a rozvoj a rychlé šíření nových informačních technologií celému procesu jen napomáhaly.

- autorka uvádí, že „...tento boom přispěl ke vzniku mnoha nových institucí, díky kterým se rozvíjí celá vzdělávací soustava a přispívá k motivaci pro další vzdělávání.“

Otázka: Jaké nové instituce má autorka na mysli? Jaká je role univerzit, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí v profesním vzdělávání dospělých?

Na str. 13 – autorka uvádí, že „Firmy vynakládají vysoké finanční obnosy za vybavení podniků a investují do výroby, ale investice do vzdělání zaměstnanců a rozvoje lidských zdrojů jsou stále nedostatečné a považované za jakýsi nadstandard.“

Otázka: O jaké zdroje opírá autorka toto tvrzení? Jakou roli v tomto problému mohou sehrát autorkou zmiňované dokumenty Hlavní směry rozvoje dalšího vzdělávání v ČR a Národní akční plány zaměstnanosti? Proč v práci nejsou uvedeny odkazy na tyto dokumenty?

Na str. 14 – autorka zmiňuje F. Drucknera, ale neuvádí, odkud čerpala.

- ve třetím odstavci autorka píše: „tím se také mění nároky na lektora, který si nevystačí s didaktickým přístupem učitele.“

Otázka: Co rozumí autorka pod pojmem didaktický přístup učitele?

Na str. 20 – autorka zde uvádí název podkapitoly „Vnímání dospělých“, v níž uvádí pedagogické zřetele při vnímání učiva, jak je formuloval Jaroslav Mužík. Není jasné, proč tyto zřetele přisuzuje pouze vnímání dospělých, když jsou obecné pro vnímání jedince.

Na str. 21 – podkapitola „Rozdíly ve vzdělávacím procesu“ – celý odstavec je velmi zkratkovitý, nepřesný, poslední věta odporuje současným tendencím ve vzdělávání.

Na str. 23 – první věta: „Ve výchově a vzdělávání dětí jde především o jejich kontrolu chování a jednání a to i s využitím sankcí – opět velmi zjednodušené, neúplné. Bylo by potřeba více rozepsat.“

Na str. 24 – podkapitola Rozdíly v didaktické analýze učiva je velmi vágní, zjednodušující.

Otázka: Proč v souvislosti s touto podkapitolou uvádí autorka následující: „Jak uvádí Mužík, důležité je nejen dodržovat kurikulum, ale také mít na mysli vliv kurikula skrytého, které vzniká jako vedlejší efekt výuky.“ Co rozumí pod pojmem skryté kurikulum a jaký je rozdíl ve skrytém kurikulu při vzdělávání dětí a dospělých?

Na str. 25-28 – podkapitola Osobnost lektora vzdělávajícího dospělé – autorka představuje jednotlivé typy vzdělavatele jako lektor, tutor, trenér, instruktor, konzultant, mentor, kouč a uvádí lektorské kompetence. Pokud by pracovala i s literaturou obecně pedagogickou, nemohla by napsat následující tvrzení: „Z přehledu tedy vyplývá, že nejbližším ekvivalentem učitele ve vzdělávání dětí a mladistvých je pojem lektor.“ (str. 26). Pokud srovnáme funkce, role a kompetence učitele s charakteristikami jednotlivých typů vzdělavatele, které uvádí diplomová práce, zjistíme, že nároky kladené na dnešního učitele zahrnují všechny autorkou uváděné charakteristiky a kompetence.

Na str. 27 – uvedena jakási citace, není patrné, koho. Kapitola se příliš zjednodušeně zabývá pojmem kompetence, který je v současném vzdělávacím systému tolik diskutovaným pojmem.

Strany 29 – 39 - diplomantka se zde zabývá didaktickým procesem, cíli, metodami, prostředky a zpětnou vazbou v profesním vzdělávání. Toto vše činí s velkou závislostí na použité literatuře (viz níže), často bez vnitřních souvislostí. Jako studentka pedagogické fakulty zcela pomíjí základní předpoklad své práce – vyjít ze znalostí obecně pedagogických při charakterizování zvláštností vzdělávání dospělých. Nevyužila příležitost, kterou téma diplomové práce nabízí – charakteristiku profesního vzdělávání srovnáním se vzděláváním obecně, a to ani v rovině didaktiky. První část diplomové práce je zkratkovitá, často nepřesná v popisu, s nedobře zvládnutou technikou interpretace.

Druhá část diplomové práce představuje dotazníkový výzkum, který autorka připravila, zrealizovala a vyhodnotila. Prokázala tím schopnost metodicky a organizačně takovou náročnou činnost zvládnout. Výzkum představuje od přípravy a stanovení výzkumných otázek a hypotéz, vymezení výzkumného souboru a velikosti vzorku (zde 72 respondentů, tj. 100% oslovených, což je úspěch), administraci dotazníku, výsledky šetření představené textem, tabulkami a grafy až po interpretaci výsledků a závěrečné shrnutí výzkumu. I když ani zde se nevyvarovala nepřesnostem ve formulacích, např. zacházení s pojmem didaktika (viz str.61-62), je tato část svými výsledky zajímavým přínosem k záměrům diplomové práce. Oceňuji úsilí, které diplomantka při zpracování této části práce musela vynaložit.

Použitá literatura a další zdroje:

Autorka uvádí zejména literaturu věnující se problematice dalšího vzdělávání. Domnívám se, že bylo nutné, a prokazuje to i vágní charakteristika základních pedagogických a didaktických pojmů, aby autorka pro srovnání využila více i literaturu obecně pedagogickou a didaktickou.

Formální stránka diplomové práce:

V práci najdou některé formální nedostatky. Těžko lze rozeznat, kdy autorka interpretuje texty a kdy se jedná o její vlastní výpovědi, př. na str. 11, 15, 19, ... Autorka se zde dosti nebezpečně vzdaluje interpretaci a je poplatná původním textům. Na str. 20, 21, 27, 28, 29, 30 apod. např. zaměňuje interpretaci a citaci. Na stranách 35-39, 42-44 neuvádí zdroj, který používá, podkapitoly lze potom označit za plagiát.

Str. 40 – použité zkratky bez vysvětlení

Rozvržení textu – autorka příliš často ponechává třetiny stránek prázdných, viz str. 16, 17, 18, 20, 30, 31, 33, 34, 39, atd. což vede k domněnce, zda nejde o záměrné prodlužování textu práce.

Jazyková a stylistická stránka diplomové práce:

V práci se lze často setkat s překlepy. Prakticky neexistuje stránka, kde bychom se s nimi nesetkali, někdy i několikrát. Také stylisticky je práce nevyvážená. Je patrné, kdy autorka uvádí své vlastní myšlenky, kdy používá jinou literaturu – o tom již bylo pojednáno výše.

Diplomová práce je tématicky prací, která by měla být spíše řazena do prací obecně pedagogických. S oborem společenských věd a jejich didaktikou ji tak, jak je pojata, nic nespojuje.

Navrhované otázky pro obhajobu:

Všechny otázky jsou uvedeny přímo v textu posudku.

I přes uvedené výhrady a vzhledem ke zvládnuté druhé části práce doporučuji diplomovou práci k obhajobě. Pokud diplomantka zodpoví otázky uvedené v textu posudku, navrhuji hodnotit diplomovou práci **DOBŘE**.

V Praze 28.12.2010

Mgr. Ivana Havlínová